COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 20.5.2020
COM(2020) 522 final

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind Programul național de reformă al Portugaliei pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Portugaliei pentru 2020

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind Programul național de reformă al Portugaliei pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Portugaliei pentru 2020

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice[1], în special articolul 5 alineatul (2),

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice[2], în special articolul 6 alineatul (1),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

(1) La data de 17 decembrie 2019, Comisia a adoptat strategia anuală privind creșterea durabilă, care marchează începutul semestrului european 2020 pentru coordonarea politicilor economice. Comisia a ținut cont în mod corespunzător de Pilonul european al drepturilor sociale, proclamat de Parlamentul European, Consiliu și Comisie la 17 noiembrie 2017. De asemenea, la data de 17 decembrie 2019, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă, în care a identificat Portugalia ca fiind unul dintre statele membre pentru care urma să se efectueze un bilanț aprofundat. La aceeași dată, Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro.

(2) Raportul de țară privind Portugalia pentru 2020[3] a fost publicat la 26 februarie 2020. Acesta a evaluat progresele realizate de Portugalia în ceea ce privește punerea în

[1] JO L 209, 2.8.1997, p. 1.
[2] JO L 306, 23.11.2011, p. 25.
[3] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2020) 521 final.

aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu la 9 iulie 2019[4], măsurile adoptate pentru a da curs recomandărilor din anii anteriori, precum și progresele realizate în direcția îndeplinirii obiectivelor naționale din cadrul Strategiei Europa 2020. De asemenea, raportul a inclus un bilanț aprofundat efectuat în temeiul articolului 5 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, ale cărui rezultate au fost publicate tot la 26 februarie 2020. În urma analizei sale, Comisia a concluzionat că Portugalia se confruntă cu dezechilibre macroeconomice. Mai precis, stocurile ridicate ale datoriei externe nete, ale datoriei private și ale celei publice și ponderea mare a creditelor neperformante constituie vulnerabilități în contextul unei creșteri scăzute a productivității.

(3) La 11 martie 2020, Organizația Mondială a Sănătății a declarat în mod oficial epidemia de COVID-19 pandemie mondială. Este vorba despre o urgență majoră în materie de sănătate publică pentru cetățeni, societăți și economii. Pandemia exercită o presiune uriașă asupra sistemelor naționale de sănătate, perturbă lanțurile de aprovizionare mondiale, duce la volatilitatea piețelor financiare, generează șocuri asupra cererii consumatorilor și produce efecte negative în diferite sectoare. Pandemia pune în pericol locurile de muncă ale cetățenilor, veniturile acestora și activitatea întreprinderilor. Ea a produs un șoc economic major care are deja repercusiuni grave în Uniunea Europeană. La 13 martie 2020, Comisia a adoptat o comunicare[5] prin care invită statele membre să adopte măsuri economice coordonate ca răspuns la criză, în care să fie implicați toți actorii de la nivel național și de la nivelul Uniunii.

(4) Mai multe state membre au declarat starea de urgență sau au introdus măsuri de urgență. Orice măsură de urgență ar trebui să fie strict proporțională, necesară, limitată în timp și conformă cu standardele europene și internaționale și ar trebui să fie supusă controlului democratic și unui control judiciar independent.

(5) La 20 martie 2020, Comisia a adoptat o Comunicare privind activarea clauzei derogatorii generale din cadrul Pactului de stabilitate și de creștere[6]. Clauza, prevăzută la articolul 5 alineatul (1), articolul 6 alineatul (3), articolul 9 alineatul (1) și articolul 10 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 și la articolul 3 alineatul (5) și articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1467/97, facilitează coordonarea politicilor bugetare în perioade de recesiune economică gravă. În comunicarea menționată, Comisia a comunicat Consiliului opinia sa potrivit căreia, având în vedere că se așteaptă ca pandemia de COVID-19 să antreneze o recesiune economică gravă, sunt întrunite în prezent condițiile pentru activarea clauzei derogatorii generale. La 23 martie 2020, miniștrii de finanțe ai statelor membre au fost de acord cu evaluarea Comisiei. Activarea clauzei derogatorii generale permite o abatere temporară de la traiectoria de ajustare în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu, cu condiția ca acest lucru să nu pună în pericol sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu. În ceea ce privește componenta corectivă, Consiliul poate decide, de asemenea, ca, la recomandarea Comisiei, să adopte o traiectorie bugetară revizuită. Clauza derogatorie generală nu suspendă procedurile Pactului de stabilitate și de creștere. Ea autorizează statele membre să se abată de la cerințele bugetare care s-ar aplica în mod normal, permițând în același timp Comisiei și Consiliului să ia măsurile necesare de coordonare a politicilor în cadrul pactului.

---

4 JO C 301, 5.9.2019, p. 117.
5 COM(2020) 112 final.
6 COM(2020) 123 final.

(6) Sunt necesare acțiuni susținute pentru a limita și a controla răspândirea pandemiei, a consolida reziliența sistemelor naționale de sănătate, a atenua consecințele socioeconomice prin măsuri de sprijin pentru întreprinderi și gospodării, precum și pentru a asigura condițiile sanitare și în materie de siguranță la locul de muncă adecvate pentru a permite reluarea activității economice. Uniunea ar trebui să utilizeze pe deplin diversele instrumente de care dispune pentru a sprijini eforturile statelor membre în aceste domenii. În paralel, statele membre și Uniunea ar trebui să colaboreze pentru a defini măsurile necesare pentru revenirea la o funcționare normală a societăților și a economiilor noastre și pentru reluarea unei creșteri durabile, integrând, printre altele, tranziția către o economie verde și transformarea digitală și valorificând toate lecțiile învățate în urma crizei.

(7) Criza generată de COVID-19 a evidențiat flexibilitatea pe care o oferă piața unică din perspectiva adaptării la situații extraordinare. Cu toate acestea, pentru a se asigura o tranziție rapidă și fără dificultăți către faza de redresare și reluarea liberei circulații a bunurilor, a serviciilor și a lucrătorilor, măsurile excepționale care au fost adoptate și care împiedică funcționarea normală a pieței unice trebuie eliminate de îndată ce nu mai sunt indispensabile. Criza actuală a demonstrat necesitatea elaborării de planuri de pregătire pentru eventualele situații de criză din sectorul sănătății, care să includă, în special, strategii îmbunătățite de achiziții, lanțuri de aprovizionare diversificate și rezerve strategice de bunuri esențiale. Acestea sunt elemente-cheie de care trebuie să se țină seama la elaborarea unor planuri mai ample de pregătire pentru situații de criză.

(8) Legiuitorul Uniunii a modificat deja cadrele legislative relevante[7] pentru a le permite statelor membre să mobilizeze toate resursele neutilizate din fondurile structurale și de investiții europene, astfel încât să poată contracara efectele excepționale ale pandemiei de COVID-19. Aceste modificări vor oferi o flexibilitate suplimentară, precum și proceduri simplificate și optimizate. Pentru a atenua presiunile asupra fluxurilor de numerar, statele membre vor putea beneficia, de asemenea, de o rată de cofinanțare de 100 % din bugetul Uniunii pentru exercițiul contabil 2020-2021. Portugalia este încurajată să valorifice pe deplin aceste posibilități pentru a veni în ajutorul persoanelor și al sectoarelor celor mai afectate de dificultățile actuale.

(9) Consecințele socioeconomice ale pandemiei se vor resimți probabil în mod inegal în regiunile portugheze, din cauza modelelor de specializare diferite, în special în regiunile care se bazează în mare măsură pe turism, precum Algarve și regiunile ultraperiferice Madeira și Azore. Acest lucru antrenează un risc considerabil ca disparitățile regionale și teritoriale din Portugalia să se adâncească. Combinată cu riscul perturbării temporare a procesului de convergență între statele membre, situația actuală impune adoptarea unor politici de răspuns specifice.

(10) La 16 mai 2020, Portugalia și-a prezentat Programul național de reformă pentru 2020, precum și Programul de stabilitate pentru 2020. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp.

---

[7] Regulamentul (UE) 2020/460 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 martie 2020 de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1301/2013, (UE) nr. 1303/2013 și (UE) nr. 508/2014 în ceea ce privește anumite măsuri specifice menite să mobilizeze investiții în sistemele de sănătate ale statelor membre și în alte sectoare ale economiilor acestora ca reacție la epidemia de COVID-19 (Inițiativa pentru investiții ca reacție la coronavirus) (JO L 99, 31.3.2020, p. 5) și Regulamentul (UE) 2020/558 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 aprilie 2020 de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1301/2013 și (UE) nr. 1303/2013 în ceea ce privește măsuri specifice de asigurare a unei flexibilități excepționale pentru utilizarea fondurilor structurale și de investiții europene ca reacție la epidemia de COVID-19 (JO L 130, 24.4.2020, p. 1).

(11) Portugalia face în prezent obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și de creștere și este supusă regulii privind datoria. La 13 iulie 2018, Consiliul a recomandat Portugaliei să se asigure că rata de creștere nominală a cheltuielilor publice primare nete[8] nu va depăși 0,7 % în 2019, ceea ce corespunde unei ajustări structurale anuale de 0,6 % din PIB. În evaluarea sa generală, Comisia constată că, atât în 2019, cât și în anii 2018 și 2019 luați împreună, a existat o abatere semnificativă de la traiectoria de ajustare recomandată în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu. Cu toate acestea, având în vedere activarea clauzei derogatorii generale, nu se justifică adoptarea de măsuri suplimentare privind Portugalia în temeiul procedurii aplicabile abaterilor semnificative.

(12) În Programul de stabilitate pentru 2020, guvernul nu a inclus un scenariu macroeconomic și nici planuri privind soldul bugetului general și ponderea datoriei în PIB care să acopere cel puțin anul 2020. Cu toate acestea, în Programul de stabilitate pentru 2020 se estimează că fiecare perioadă de 30 de zile lucrătoare – adică aproximativ 1,5 luni complete – de limitare a mișcării persoanelor poate antrena, în medie, un impact negativ asupra PIB-ului anual de 6,5 puncte procentuale. Perspectivele macroeconomice și fiscal-bugetare sunt afectate de un grad ridicat de incertitudine ca urmare a pandemiei de COVID-19. La baza proiecțiilor bugetare se află riscurile specifice fiecărei țări, legate de creșterea bruscă a datoriilor publice contingente cauzată de anumite societăți publice și de măsurile legate de COVID-19 care vizează sectorul privat. Aceste cheltuieli se adaugă nivelurilor deloc neglijabile care existau deja, legate parțial de potențialele efecte bugetare suplimentare ale măsurilor adiționale de sprijin în favoarea băncilor.

(13) Ca răspuns la pandemia de COVID-19 și în cadrul unei abordări coordonate la nivelul Uniunii, Portugalia a adoptat măsuri bugetare menite să consolideze capacitatea sistemului său de sănătate, să țină sub control pandemia și să ofere ajutor persoanelor și sectoarelor celor mai afectate. Programul de stabilitate pentru 2020 cuprinde estimări ale impactului bugetar al acestor măsuri pe bază lunară sau anuală, fără a furniza o cifră agregată anuală proiectată pentru 2020. Printre măsuri se numără, printre altele, un sprijin specific acordat punctual firmelor pentru reluarea activității economice (508,0 milioane EUR sau 0,3 % din PIB), o schemă simplificată pentru întreruperea temporară a activității („disponibilizare”, 373,3 milioane EUR sau 0,2 % din PIB pentru fiecare lună de aplicare) și achiziționarea de echipamente individuale de protecție de către sistemul de sănătate (0,1 % din PIB pentru fiecare lună de aplicare)[9]. Comisia estimează că aceste măsuri pot avea ca rezultat în 2020 un cost bugetar direct total echivalent cu aproximativ 2,5 % din PIB. În plus, Portugalia a anunțat măsuri care, deși nu au în mod normal un impact bugetar direct, vor contribui la sprijinirea cu lichidități a întreprinderilor și a gospodăriilor, estimată de Programul de stabilitate pentru 2020 la aproape 25,2 miliarde EUR sau 12,5 % din PIB. Printre măsurile respective se numără amânări la plata obligațiilor fiscale pentru taxa pe valoarea adăugată, pentru impozitul pe venitul persoanelor fizice și impozitul pe profit

[8] Cheltuielile publice primare nete cuprind cheltuielile publice totale, mai puțin cheltuielile cu dobânzile, cheltuielile cu programele Uniunii care sunt acoperite integral din venituri provenite din fonduri ale Uniunii și modificările nediscreționare ale cheltuielilor cu indemnizațiile de șomaj. Formarea brută de capital fix finanțată la nivel național este repartizată de-a lungul unei perioade de patru ani. Se iau în calcul și măsurile discreționare privind veniturile sau creșterile veniturilor impuse prin lege. Măsurile cu caracter excepțional, atât pe partea de venituri, cât și pe partea de cheltuieli, sunt compensate.

[9] Impactul bugetar este exprimat ca procentaj din PIB-ul pe anul 2020, conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2020.

și amânări la plata contribuțiilor sociale (7,9 miliarde EUR sau 3,9 % din PIB), precum și linii de credit garantate de stat și alte inițiative similare (4,0 miliarde EUR sau 2,0 % din PIB). În general, măsurile adoptate de Portugalia sunt conforme cu orientările stabilite în Comunicarea Comisiei privind răspunsul economic coordonat la epidemia de COVID-19. Implementarea integrală a acestor măsuri, urmată, atunci când condițiile economice vor permite acest lucru, de reorientarea politicilor bugetare în sensul adoptării unor măsuri prudente, care să asigure o poziție bugetară solidă pe termen mediu, va contribui la menținerea sustenabilității finanțelor publice pe termen mediu.

(14) Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2020, în condițiile menținerii politicilor actuale, se preconizează că deficitul public al Portugaliei va fi de 6,5 % din PIB în 2020 și de 1,8 % din PIB în 2021. Se estimează că ponderea datoriei publice în PIB va ajunge la un nivel maxim de 131,6 % în 2020, înainte de a scădea la 124,4 % în 2021.

(15) Având în vedere încălcarea proiectată a pragului de deficit de 3 % din PIB de către Portugalia în 2020, Comisia a publicat, la 20 mai 2020, un raport întocmit în conformitate cu articolul 126 alineatul (3) din tratat. În linii mari, analiza sugerează că criteriul deficitului, astfel cum este definit în tratat și în Regulamentul (CE) nr. 1467/1997, nu este îndeplinit.

(16) Pandemia de COVID-19 a lovit Portugalia în prima parte a lunii martie 2020, punând o presiune considerabilă asupra sistemului de sănătate al acestei țări. Guvernul a pus în aplicare rapid o gamă largă de măsuri stricte de limitare a răspândirii bolii, instituind, între 18 martie 2020 și 2 mai 2020, starea de urgență conform constituției, pentru a limita cât mai mult posibil răspândirea bolii și pierderea de vieți omenești. Portugalia a luat măsuri pentru a consolida capacitatea de răspuns a sistemului de sănătate și a aplatiza curba infecțiilor, astfel încât să se evite suprasolicitarea spitalelor. Măsurile de limitare a răspândirii bolii luate la nivel național și la nivel mondial au restrâns drastic activitatea economică în majoritatea sectoarelor, afectând în mod deosebit turismul și activitățile conexe, și au pus sub semnul întrebării perspectivele sociale și economice din Portugalia, în special pentru microîntreprinderile și întreprinderile mici și mijlocii (IMM-urile) din această țară. Conform proiecțiilor, economia se va contracta cu 6,8 % în 2020 și va crește cu 5,8 % în 2021.

(17) Pentru a atenua impactul imediat al pandemiei de COVID-19 asupra sănătății populației, sunt suportate cheltuieli ridicate pentru sistemul de sănătate, într-o varietate de domenii. Sunt necesare investiții pentru a îmbunătăți reziliența sistemului de sănătate, a asigura echipamentele, produsele și infrastructura necesare pentru a consolida capacitățile de răspuns la criză, printre altele, în ceea ce privește terapia intensivă, testarea, cercetarea medicală tehnologică și aplicată și asigurarea accesului universal, inclusiv în afara zonelor urbane și în regiunile ultraperiferice Madeira și Azore. În momentul izbucnirii pandemiei de COVID-19, era în curs de aplicare treptată un plan vizând introducerea unui nou model de guvernanță pentru spitalele publice, care presupunea și creșterea substanțială a bugetelor anuale. Aplicarea cu perseverență a planului în circumstanțele actuale ar contribui la consolidarea rezilienței sistemului de sănătate. COVID-19 a demonstrat fragilitatea structurilor de îngrijire pe termen lung din Portugalia, acestea înregistrând rate de infectare și de mortalitate mai ridicate. În pofida îmbunătățirilor înregistrate în ultimul deceniu în ceea ce privește acoperirea teritorială a serviciilor de îngrijire pe termen lung, ratele globale de acces sunt scăzute în toate regiunile țării. În același timp, conform previziunilor efectuate înainte de pandemia de COVID-19, cheltuielile pe termen lung

cu asistența medicală urmau să înregistreze una dintre cele mai mari creșteri din Uniune, ca pondere în PIB. Sunt necesare eforturi continue de îmbunătățire a eficienței și a capacității sistemelor de asistență medicală și de îngrijire pe termen lung pentru a face față crizei actuale, precum și pentru a răspunde provocărilor legate de îmbătrânirea populației.

(18) După evoluțiile pozitive susținute de pe piața muncii înregistrate începând din 2014, Portugalia se va confrunta acum, ca urmare a pandemiei, cu provocări extraordinare în materie de ocupare a forței de muncă. Conform previziunilor Comisiei, se preconizează că rata șomajului va crește la 9,7 % din populația activă în 2020 și va coborî apoi la 7,4 % în 2021, în creștere față de nivelul de 6,5 % înregistrat în 2019. Pentru a sprijini ocuparea forței de muncă și a reduce riscul pierderii locurilor de muncă, Portugalia a simplificat și a adaptat utilizarea schemei sale deja existente de întrerupere temporară a activității. Prin utilizarea precis orientată a programelor Uniunii și a programelor naționale, s-ar putea menține locurile de muncă și activitatea economică, în principal în rândul întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-urilor). În faza de redresare, politicile active în domeniul pieței forței de muncă, personalizate și bine orientate, în special perfecționarea și recalificarea profesională, vor juca un rol decisiv în menținerea pregătirii forței de muncă pentru a ocupa un loc de muncă. Cooperarea dintre angajatori, instituțiile de învățământ și de formare și serviciile publice de ocupare a forței de muncă va fi esențială pentru a genera o creștere masivă a recrutărilor.

(19) Pandemia de COVID-19 necesită măsuri de atenuare a impactului social și de protejare a persoanelor aflate în situații vulnerabile, astfel încât inegalitățile să nu fie exacerbate. Printre aceste măsuri se numără sistemele de indemnizații de șomaj și de sprijin pentru venit în beneficiul lucrătorilor celor mai afectați, inclusiv al lucrătorilor independenți și al lucrătorilor care prestează muncă atipică, accesul la servicii și măsuri de promovare a reintegrării pe piața muncii. Punerea în aplicare a unui plan de urgență social național în cooperare cu partenerii sociali și societatea civilă ar putea contribui la un răspuns imediat și coordonat în scopul atenuării consecințelor sociale ale crizei. Modificările în materie de politici menite să contracareze scăderea eficacității transferurilor sociale din ultimii ani, de exemplu majorările venitului minim, suplimentul de solidaritate pentru persoanele în vârstă, pensiile și prestațiile familiale au avut un efect pozitiv asupra distribuției veniturilor. Cu toate acestea, transferurile sociale (cu excepția pensiilor) au diminuat proporția populației expuse riscului de sărăcie cu numai 23,8 % în Portugalia în 2018, cu mult sub media UE, de 34 %. În plus, sistemul de venit minim este printre cele mai puțin adecvate din Uniune, oferind venituri de doar 40 % din valoarea pragului național de sărăcie.

(20) Pandemia de COVID-19 exercită presiuni semnificative asupra utilizării tehnologiilor digitale pentru a asigura accesul continuu la educație și la activitatea economică, pe fondul adoptării necesare a măsurilor de distanțare socială. Școlile și centrele de formare portugheze s-au închis și procesul de învățare tradițional, cu prezență în clasă, a fost perturbat. Aproximativ 6 % dintre gospodării nu au acces nici în prezent la internet, fapt care afectează, conform estimărilor, 50 000 de elevi, iar accesul la internet și acoperirea rețelelor de telecomunicații variază foarte mult între zonele urbane și cele rurale. Elevii din familiile avantajate din punct de vedere socioeconomic sunt mai în măsură să depășească provocările pe care le prezintă învățământul la distanță. În plus, Portugalia are un deficit important de competențe digitale. În 2019, 48 % din populație nu avea competențe digitale de bază, 26 % nu avea niciun fel de competențe digitale, iar proporția celor care nu utilizaseră niciodată internetul era de

două ori mai mare decât media UE. Circumstanțele actuale impun utilizarea intensivă de cursuri de formare online și depunerea de eforturi pentru a ajuta persoanele care suferă de pe urma excluziunii digitale să depășească obstacolele care îi împiedică să aibă acces la învățământul la distanță. Adoptarea tehnologiilor digitale de către întreprinderi pentru a oferi regimuri de muncă alternative și servicii digitale ar putea permite continuitatea activității economice a întreprinderilor ale căror servicii pot fi furnizate online, ceea ce ar atenua impactul restricțiilor în anumite sectoare. Acest lucru este deosebit de relevant în Portugalia, a cărei economie este caracterizată mai ales prin prezența microîntreprinderilor concentrate în sectoarele tradiționale. Unul dintre principalii factori care împiedică digitalizarea IMM-urilor este decalajul de cunoștințe digitale, care își are originea în nivelurile globale scăzute de alfabetizare digitală în rândul managerilor și al angajaților.

(21) Pentru a preveni cazurile de faliment care pot fi evitate și a le permite întreprinderilor să supraviețuiască șocului și să rămână competitive, Portugalia a adoptat un set de măsuri menite să sprijine întreprinderile, în principal IMM-urile, viabile afectate de instituirea măsurilor de distanțare socială, care au antrenat restricționări ale operațiunilor și o scădere a cererii pe plan național și mondial. Aceste măsuri se concentrează pe furnizarea de sprijin sub formă de lichidități, inclusiv prin intermediul garanțiilor finanțate de stat și de instituțiile financiare, al subvențiilor directe, al amânărilor la plata obligațiilor fiscale și al reducerii contribuțiilor sociale. Măsurile se axează în special pe sectoarele cele mai afectate, printre care turismul, ospitalitatea și activitățile economice conexe, precum și pe întreprinderile producătoare și exportatoare. Este important ca aceste măsuri să fie puse în aplicare la timp și în mod eficient de către instituțiile publice și intermediarii privați. În acest context, guvernul portughez a raționalizat procesul de accesare a liniilor de credit, mai precis documentația pe care trebuie să o prezinte întreprinderile. În procesul de elaborare și de punere în aplicare a acestor măsuri, trebuie să se țină seama de reziliența sectorului bancar. Alte măsuri de politică vizează sprijinirea antreprenoriatului și a lucrătorilor independenți.

(22) Pentru a încuraja redresarea economică, va fi important să se avanseze finanțarea proiectelor de investiții publice mature și să se promoveze investițiile private, inclusiv prin reforme relevante. Investițiile de stimulare a creșterii economice care vizează să sprijine cercetarea și inovarea, digitalizarea, conectivitatea și tranziția verde vor contribui la redresarea economiei portugheze și o vor reorienta către o creștere durabilă pe termen lung. Investițiile în infrastructura de transport ar putea oferi soluții la situația periferică a Portugaliei, în special prin realizarea conexiunilor feroviare cu Spania care încă lipsesc și prin autorizarea exploatării potențialului subutilizat al porturilor portugheze. Conform Planului național al Portugaliei privind energia și clima, sunt necesare investiții importante în vederea realizării tranziției climatice și energetice. Există încă un potențial semnificativ de îmbunătățire a eficienței energetice a clădirilor și de reducere a consumului de energie al întreprinderilor. O mai bună conectivitate energetică a Peninsulei Iberice ar putea permite o concurență mai intensă și ar facilita utilizarea energiei din surse regenerabile. De asemenea, investițiile pot sprijini anticiparea efectelor negative ale schimbărilor climatice, cum ar fi inundațiile și incendiile forestiere, precum și îmbunătățirea gestionării apei și a deșeurilor și dezvoltarea potențialului economiei circulare. Programarea Fondului pentru o tranziție justă pentru perioada 2021-2027 ar putea ajuta Portugalia să abordeze unele dintre provocările legate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic, în

special în teritoriile menționate în anexa D la raportul de țară[10]. Acest lucru i-ar permite Portugaliei să utilizeze acest fond în mod optim.

(23) Sistemul de justiție portughez a devenit mai eficient în ultimii ani, datorită unei serii de măsuri care continuă să fie puse în aplicare. Cu toate acestea, pandemia și recesiunea cauzată de aceasta pot conduce la o creștere a numărului de litigii, care ar putea exacerba blocajele deja existente, în special procedurile îndelungate și numărul mare de cauze rămase pe rolul instanțelor administrative și fiscale. Eficiența și reziliența sporite ale sistemului judiciar ar putea îmbunătăți mediul de afaceri, fapt care ar fi deosebit de benefic pentru IMM-urile și investitorii naționali.

(24) Deși prezentele recomandări se concentrează pe abordarea impactului socioeconomic al pandemiei și pe facilitarea redresării economice, recomandările specifice fiecărei țări pentru 2019, adoptate de Consiliu la 9 iulie 2019, au vizat și reformele care sunt esențiale pentru abordarea provocărilor structurale pe termen mediu spre lung. Recomandările respective rămân pertinente și vor continua să fie monitorizate în anul care urmează, pe parcursul întregului ciclu anual al semestrului european. Același lucru este valabil și pentru recomandările privind politicile economice legate de investiții. Acestea din urmă ar trebui luate în considerare pentru programarea strategică a fondurilor aferente politicii de coeziune pentru perioada de după 2020, inclusiv pentru măsurile de atenuare și strategiile de ieșire din criza actuală.

(25) În ultimii ani s-a înregistrat o serie de îmbunătățiri agregate ale sistemului bancar portughez. Indicatorii de rentabilitate s-au îmbunătățit datorită eforturilor de creștere a eficienței sectorului și de reducere a provizioanelor și a deprecierilor. Pe baza rentabilității mai mari, sistemul bancar și-a urmat tendința de îmbunătățire a ratelor de adecvare a capitalului. Cu toate acestea, nivelurile fondurilor proprii se situează încă sub media UE. Rata creditelor neperformante și-a continuat tendința multianuală descendentă, dar rămâne de două ori mai mare decât rata la nivelul UE. Capacitatea de generare de venituri continuă să reprezinte o provocare pe fondul ratelor scăzute ale dobânzii, într-o economie cu un nivel de îndatorare încă ridicat. Mai recent, condițiile economice în curs de deteriorare, criza provocată de pandemia de COVID-19 și mediul caracterizat de rate scăzute ale dobânzii vor genera provocări la adresa sectorului bancar și se vor reflecta în calitatea creditului împrumuturilor acordate. În plus, băncile portugheze rămân expuse la anumite regiuni geografice foarte dependente de evoluțiile prețurilor mărfurilor, mai precis ale prețurilor petrolului. Expunerea la aceste regiuni geografice este sensibilă la riscul de piață, la riscul de schimb valutar și la riscul de credit și poate afecta calitatea creditului împrumuturilor acordate întreprinderilor expuse la regiunile geografice în cauză.

(26) Procedurile de insolvență îndelungate au fost identificate ca fiind unul dintre principalii factori care împiedică băncile să trateze cu promptitudine problema stocului existent de credite neperformante. Acestea au, de asemenea, o influență substanțială asupra stabilirii prețurilor acestor active pe piața secundară, întrucât rezultatele, determinate prin intermediul plăților către creditori, sunt insuficiente. Defalcarea creditelor neperformante arată în continuare o pondere constant ridicată a creditelor acordate firmelor (aproximativ două treimi), care se pretează cel mai puțin unei abordări rapide și standardizate. În ultimii ani, atât procedurile de insolvență, cât și procedurile de executare în materie civilă au suferit o serie de modificări. Anumite ajustări suplimentare, având ca obiect în special întârzierile nejustificate, ar sprijini atât creditorii, cât și debitorii, aceștia din urmă beneficiind astfel de un nou început.

[10] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2020) 251 final.

(27) Semestrul european oferă cadrul pentru coordonarea continuă a politicilor economice și de ocupare a forței de muncă în Uniune, care poate contribui la o economie durabilă. Statele membre au evaluat progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) ale Organizației Națiunilor Unite în programele lor naționale de reformă pentru 2020. Prin asigurarea punerii în aplicare depline a recomandărilor de mai jos, Portugalia va contribui la realizarea de progrese în vederea îndeplinii ODD și la eforturile comune de asigurare a durabilității competitive în Uniune.

(28) Coordonarea strânsă între economiile din cadrul uniunii economice și monetare este esențială pentru asigurarea unei redresări rapide în urma impactului economic al COVID-19. Ar trebui ca Portugalia, în calitate de stat membru a cărui monedă este euro – și ținând cont de orientările politice din partea Eurogrupului – să se asigure că politicile sale rămân conforme cu recomandările pentru zona euro și coordonate cu politicile celorlalte state membre din zona euro.

(29) În contextul semestrului european 2020, Comisia a efectuat o analiză cuprinzătoare a politicii economice a Portugaliei, pe care a publicat-o în raportul de țară pentru 2020. De asemenea, Comisia a evaluat Programul de stabilitate pentru 2020, Programul național de reformă pentru 2020, precum și măsurile luate ca urmare a recomandărilor adresate Portugaliei în anii precedenți. Având în vedere necesitatea consolidării guvernanței economice globale a Uniunii prin oferirea unei contribuții la nivelul Uniunii la deciziile naționale viitoare, Comisia a ținut seama nu numai de relevanța acestor programe pentru o politică bugetară și socioeconomică sustenabilă în Portugalia, ci și de conformitatea lor cu normele și orientările Uniunii.

(30) Consiliul a examinat Programul de stabilitate pentru 2020 prin prisma acestei evaluări, iar avizul său[11] se reflectă îndeosebi în recomandarea 1 de mai jos.

(31) Prin prisma bilanțului aprofundat realizat de Comisie și a acestei evaluări, Consiliul a examinat Programul național de reformă pentru 2020 și Programul de stabilitate pentru 2020. Prezentele recomandări iau în considerare necesitatea de a combate pandemia și de a facilita redresarea economică, ca prim pas necesar pentru a permite o ajustare a dezechilibrelor. Recomandările care vizează în mod direct remedierea dezechilibrelor macroeconomice identificate de Comisie în temeiul articolului 6 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 se reflectă în recomandările 1, 2, 3 și 4,

RECOMANDĂ ca, în 2020 și în 2021, Portugalia să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. În conformitate cu clauza derogatorie generală, să ia toate măsurile necesare pentru a combate în mod eficace pandemia, a susține economia și a sprijini redresarea viitoare. Atunci când condițiile economice vor permite acest lucru, să pună în aplicare politici bugetare menite să realizeze poziții bugetare prudente pe termen mediu și să asigure sustenabilitatea datoriei, sporind, în același timp, investițiile. Să consolideze reziliența sistemului de sănătate și să asigure un acces egal la asistență medicală și îngrijire pe termen lung de calitate.

2. Să sprijine ocuparea forței de muncă și să acorde prioritate măsurilor de conservare a locurilor de muncă. Să garanteze protecție socială și sprijin pentru venit suficiente și eficace. Să sprijine utilizarea tehnologiilor digitale pentru a asigura un acces egal la educație și formare de calitate și pentru a stimula competitivitatea întreprinderilor.

[11] Emis în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului.

3. Să pună în aplicare măsurile temporare care vizează asigurarea accesului la lichidități al întreprinderilor, mai ales al întreprinderilor mici și mijlocii. Să avanseze finanțarea proiectelor de investiții publice mature și să promoveze investițiile private pentru a favoriza redresarea economică. Să concentreze investițiile către tranziția verde și tranziția digitală, în special către producția și utilizarea energiei în mod nepoluant și eficient, către infrastructura feroviară și către inovare.

4. Să sporească eficiența instanțelor administrative și fiscale.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Consiliu,
Președintele